

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

**«КОНСАЛТИНГ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ТА ПЛАНУВАННЯ
ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ»**

Затверджено на засіданні кафедри
безпеки праці та охорони довкілля
Протокол № 2 від «17» вересня 2024 р.

Запоріжжя 2024

УКЛАДАЧ(І):

- 1 Кружилко Олег, доктор технічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри безпеки праці та охорони довкілля.
- 2 Чеберячко Сергій Іванович доктор технічних наук, професор кафедри безпеки праці та охорони довкілля

УЗГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
«Аудит та консалтинг
безпеки праці»

Олег КРУЖИЛКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. завідувача кафедри

Микола РЕПІН

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Опис курсу

Управлінський консалтинг - це професійна діяльність, яка полягає в наданні незалежних порад з питань управління, включаючи визначення й оцінку проблем і можливостей, рекомендацій щодо впровадження відповідних заходів і допомогу в їх реалізації. Саме тому формування управлінських компетенцій майбутніх професіоналів з безпеки праці передбачає вивчення теоретичних засад, процесу та технології консалтингової діяльності, класифікацію методів аналізу та вирішення проблем, зокрема, передбачено ознайомлення із коучингом – одним із видів консультування, а також із бенчмаркінгом – механізмом порівняльного аналізу ефективності роботи однієї компанії з показниками інших успішніших фірм.

Особливістю курсу є вивчення наукових аспектів консалтингової діяльності, розгляд проактивної моделі управління безпекою та порівняння її з традиційною. Також передбачено розгляд таких питань як культура охорони праці та програм зміни поведінки, а також про те, як організаційна культура взаємопов'язана з культурою охорони праці. Також передбачено ознайомлення з різними типами лідерства та поведінковими властивостями ефективного лідера.

В процесі вивчення курсу передбачено розгляд питань щодо керування організаційними змінами, ознайомлення із ключовими принципами управління організаційними змінами. Також передбачено вивчення ефективного спілкування (комунікації) у консалтингу та ведення переговорів, психологічних аспектів комунікацій «консультант - клієнт».

Отже, опанувавши основні положення пропонованої дисципліни, здобувачі вищої освіти матимуть знання про особливості та структуру здійснення консалтингового процесу, а також про ймовірний вплив його результатів на показники безпеки праці через обґрунтоване планування та реалізацію профілактичних заходів.

Дисципліна «Консалтинг безпеки праці та планування профілактичних заходів» належить до переліку обов'язкових освітніх компонентів підготовки магістрів з цивільної безпеки за освітньо-професійною програмою «Аудит та консалтинг безпеки праці».

Вимоги:

- Знання загальних положень статистичного аналізу та математичного моделювання;
- Знання основних методів емпіричного та теоретичного дослідження;
- Знання основних принципів організації операційної діяльності підприємства.

Вимоги до технічного забезпечення: наявність комп'ютера, встановленого Microsoft Teams та Microsoft Office 365.

Програмні результати навчання:

Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері цивільної безпеки.

Розробляти та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки.

Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення під час розв'язання практичних та/або наукових задач.

Здійснювати прогнозування, оцінку ризику під час професійної діяльності та можливості відповідних підрозділів щодо реагування на надзвичайні ситуації та події.

Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси.

Демонструвати здатність до проведення консалтингу з безпеки праці на підприємствах добувної та металургійної промисловості.

Організація курсу, форми та методи навчання.

Освітній процес будується на таких видах занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота. Вивчення навчального матеріалу передбачає використання платформи Moodle. Додатково планується проведення семінарських занять. Семінарські і практичні заняття передбачають аналіз умовно змодельованих проблемних ситуацій. Крім того, передбачено виконання студентами індивідуальних завдань та модульних контрольних робіт, призначених для поглибленого вивчення окремих тем дисципліни. Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. Підсумковий екзамен включатиме тестові, розрахункові завдання та, як додаткове завдання, міні-есе проблемного характеру

Мова освітнього процесу: українська (окремі джерела інформації - англійською).

2 НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Для варіанту вивчення дисципліни як обов'язкового компоненту освітньої програми «Аудит і консалтинг безпеки праці»

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. КОНСАЛТИНГ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ

Тема 1. Сутність консалтингової діяльності

Зв'язок консалтингу та інших видів професійних послуг. Історія виникнення консалтингу. Становлення і розвиток управлінського консалтингу. Поняття і принципи управлінського консалтингу. Причини виникнення потреби в консалтингових послугах. Консалтинг в Україні.

Тема 2. Консалтингові послуги

Класифікація консалтингу за функціональними потребами клієнтів. Класифікація консалтингу за методологією його проведення. Види консалтингових послуг. Якість консалтингових послуг. Ціноутворення на консалтингові послуги.

Тема 3. Структура здійснення консалтингового процесу

Поняття консалтингового процесу і його структура. Передпроектна стадія. Проектна стадія. Післяпроектна стадія. Поняття аудиту з охорони праці.

Тема 4. Методи аналізу та вирішення проблем у консалтингу: коучинг, аутсорсинг, бенчмаркінг, реінжиніринг бізнес-процесів

Визначення та філософія коучингу. Базові сфери компетенції коуча. Сфери застосування коучингу. Принципи коучингу. Процес коучингу. Поняття аутсорсингу. Види аутсорсингу. Переваги і недоліки аутсорсингу. Вибір аутсорсингової компанії. Етапи проекту аутсорсингу.

Поняття і етапи розвитку бенчмаркінгу. Переваги бенчмаркінгу. Типи бенчмаркінгу. Принципи бенчмаркінгу. Процес бенчмаркінгу.

Базові поняття реінжинірингу. Стадії реінжинірингу бізнес-процесів. Ролі в реінжинірингу бізнес-процесів. Створення структури РБП. Процес реінжинірингу. Створення карти процесу. Принципи реінжинірингу.

Тема 5. Надання послуг в сфері охорони праці

Розробка систем управління охороною праці. Розробка документації. Тренінги з охорони праці. Супровід перевірок. Розслідування нещасних випадків. Атестація робочих місць. Аналіз небезпек і оцінка професійних ризиків.

Тема 6. Загальна характеристика методів аналізу та прийняття рішень у консалтингу

Класифікація методів аналізу та прийняття рішень. Матриця рішень. Аналіз причини і наслідку (діаграма Ішикави). Аналіз причини і наслідку (Дерево подій). Ключові показники ефективності (Key Performance Indicators).

Тема 7. Система управління безпекою праці та здоров'я працівників. ISO 45001 як підготується та запровадить.

Безпечні та здорові умови праці на робочому місці. Попередження виробничих травм та професійних захворювань. Покращення мотивації персоналу, задоволення очікувань співробітників. Довіра партнерів. Ключові фактори успіху. 12 кроків запровадження ISO 45001.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ФОРМУВАННЯ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО МИСЛЕННЯ

Тема 8. Усвідомлена промислова безпека.

Концепція здорового і безпечного робочого місця. Закони Ньютона в сфері безпеки праці. Кодекс фахівця з безпеки праці. Система безпеки праці на основі 5П. Особливості розробки системи безпечної праці.

Тема 9. Ситуаційна обізнаність – запорука безпеки праці

Ситуаційна обізнаність через керування ризиками. Методи підвищення обізнаності. Особливості оцінки професійних ризиків з урахуванням небезпечних чинників. Когнітивні упередження при ідентифікації небезпек. Когнітивні упередження при ідентифікації небезпек. Нескладний вибір запобіжних заходів.

Тема 10. Нормативно-правові засади стратегії Vision Zero

Передові принципи управління безпекою праці. Концепція Vision Zero як превентивна стратегія небезпечних подій. 7 золотих правил Vision Zero. Організаційні переваги впровадження стратегії Vision Zero.

Тема 11. Вибір інструментів Vision Zero

Соціальні норми: моральні та етичні вимоги щодо забезпечення належних умов безпеки праці. Економічні стимули: оцінювання продуктивності праці, нещасних випадків і погіршення здоров'я. Оцінка впливу стратегії **Vision Zero** на систему управління безпекою праці. Рекомендації EU-OSHA. Оцінювання ефективності інструментарію **Vision Zero**.

Тема 12. Ергономічно-професійні ризики.

Принципи керування ризиками. Алгоритм з оцінки професійними ергономічними ризиками. Модель професійно-ергономічного ризику. Шкали для оцінки ергономічно-професійного ризику. Приклади оцінки ергономічних ризиків. Розробка чек-листів для оцінки професійно-ергономічних ризиків з урахуванням рівня здоров'я працівників.

Тема 13. Управління психосоціальними ризиками

Основні положення стандарту ISO 45003:2021 «Психологічне здоров'я та безпека на роботі». Практика керування психосоціальними ризиками. Ідентифікація небезпеки та оцінка ризиків та можливостей. Матриця зрілості культури безпеки в компанії. Практичне впровадження програми психосоціальної підтримки на робочому місці у воєнний та післявоєнний час

Тема 14. Інтегровані системи управління

Концепція інтегрування ергономічних, професійних та психосоціальних ризиків. Взаємодія ергономічних, професійних і психосоціальних ризиків. Модель керування ПР при зміні чинників зовнішнього та внутрішнього середовища організації в часі. Алгоритм оцінки інтегрованих ризиків.

Тема 15. Стратегія і управління змінами

Управління проектами Управління змінами Інновації і цифрові рішення в безпеці Програми прихильності безпеки Стратегія розвитку культури безпеки Формування середовища, яке сприяє розвитку культури безпеки. Аналіз основних принципів FRAM Когнітивні упередження та оцінка ризику.

3 ОБСЯГ І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами для освітніх програм, в яких вивчення дисципліни є обов'язковим

Для освітньої програми «Аудит і консалтинг безпеки праці»

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
		Усього	В т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовний модуль 1. Консалтинг як елемент інфраструктури професійної підтримки бізнесу						
1.	Сутність консалтингової діяльності	13	2	2		9
2.	Консалтингові послуги	13	2	2		9
3.	Структура здійснення консалтингового процесу	13	2	2		4
4.	Методи аналізу та вирішення проблем у консалтингу: коучинг, аутсорсинг, бенчмаркінг, реінжиніринг бізнес-процесів	13	2	2		9
5.	Надання послуг в сфері охорони праці	13	2	2		9
6.	Загальна характеристика методів аналізу та прийняття рішень у консалтингу	13	2	2		9
7.	Система управління безпекою праці та здоров'я працівників. ISO 45001 як підготуватися та запровадити	13	2	4		7
Змістовний модуль 2. Корпоративна соціальна відповідальність. Управління організаційними змінами						
8.	Усвідомлена промислова безпека	13	2	2		9
9.	Ситуаційна обізнаність – запорука безпеки праці	13	2	2		9
10.	Нормативно-правові засади стратегії Vision Zero	13	2	2		9
11.	Вибір інструментів Vision Zero	13	2	2		9
12.	Ергономічно-професійні ризики	13	2	4		7
13.	Управління психосоціальними ризиками	13	2	4		7
14.	Інтегровані системи управління	13	2	4		7
15.	Стратегія і управління змінами	13	2	4		7
Усього годин		195	30	40		125

Тут і далі: Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

4. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

4.1 Розподіл балів за контрольними точками

Для освітньої програми «Аудит і консалтинг безпеки праці»

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях		4		4		2			3		3	2			2					20
Захист індивідуальних завдань					20													20		40
Модульні контрольні роботи						20													20	40
Всього	50					50										100				

4.2 Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	Кожне практичне завдання супроводжується методичними рекомендаціями, які прикріплюються до завдання у Мудл. Оцінювання виконаної практичного завдання за наступними критеріями: опис результатів виконання завдання 0-60%, захист виконаного завдання 0-40%
Виконання та захист індивідуального завдання №1 «Оцінювання професійних ризиків методом FRAM» відповідно до заданої теми.	Кожне індивідуальне завдання супроводжується методичними рекомендаціями, які прикріплюються до завдання у Мудл. Оцінювання виконаної практичного завдання за наступними критеріями: опис результатів виконання завдання 0-50%, презентація виконаного завдання 0-25% захист виконаного завдання 0-25%
Виконання та захист індивідуального завдання №2 «Прийняття управлінських рішень для підвищення безпеки на робочих місцях» відповідно до заданої теми.	Кожне індивідуальне завдання супроводжується методичними рекомендаціями, які прикріплюються до завдання у Мудл. Оцінювання виконаної практичного завдання за наступними критеріями: опис результатів виконання завдання 0-50%, презентація виконаного завдання 0-25% захист виконаного завдання 0-25%
Модульні контрольні роботи	Модульна контрольна складається з 20 закритих питань на які наведено 4 варіанти відповіді, одна з яких правильна.

Всі результати виконання завдань прикріплюються студентами в системі Мудл. Студент дізнається про оцінку після оцінювання

викладачем завдань в системі Мудл. Студент може покращити може покращити оцінку шляхом доопрацювання вже зробленого завдання, виправлення виявлених помилок та/або повторного захисту.

Оцінку за виконання модульних контрольних робіт студент отримує автоматично після проходження відповідного тестування. Покращити оцінку студент може, скориставшись можливістю повторного складання контрольної роботи.

Модульні контрольні роботи складаються на практичних заняттях за розкладом, графік складання контрольних точок (надання та захисту індивідуальних завдань, надання підсумкової контрольної роботи для заочної форми) повідомляється викладачем на початку викладання освітнього компоненту, однак вони мають бути захищені не пізніше, як за один тиждень до закінчення семестру (теоретичного навчання).

4.3 Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Формою контролю за дисципліною є іспит. Складання іспиту здійснюється під час семестрового контролю відповідно до графіку навчального процесу та затвердженого в установленому порядку розкладу екзаменаційної сесії. Складання іспиту є обов'язковим.

Білет іспиту складається з 50 тестових завдань, кожне з яких передбачає відповідь у формі вибору одного варіанту з чотирьох альтернатив. Вірна відповідь (у кожному завданні одна) оцінюється у 2 бали. Формування тестових завдань відбувається випадковим чином з матеріалу лекцій за дисципліною.

За іспит здобувач освіти може отримати максимально 100 балів.

Умовою допуску до іспиту є досягнення здобувачем освіти рівня поточної успішності щонайменше 35 балів до моменту початку екзаменаційної сесії. В разі, якщо здобувач не досяг даного рівня оцінки поточної успішності, він має отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях, до завершення екзаменаційної сесії та скласти іспит. Якщо до моменту завершення екзаменаційної сесії рівень допуску до іспиту не досягнуто, здобувач освіти може отримати такий допуск і скласти іспит під час встановленого терміну ліквідації академічної заборгованості.

Отримання завдань, підготовка відповідей здійснюється здобувачами в системі управління навчанням Moodle, спроба - одна. Тривалість іспиту становить 80 хвилин.

Підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне поточної успішності з навчальної дисципліни (О) та оцінки, отриманої під час іспиту (І): $ПО = (О + І)/2$.

Іспит вважається складеним, якщо на ньому отримано не менше 60 балів. В разі, якщо оцінка, отримана на іспиті, менше 60 балів, підсумкова оцінка дорівнює оцінці за іспит. Порядок оскарження оцінки за іспит викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в

Університеті.

Переведення кількості балів у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) та інші шкали здійснюється відповідно до регламентів Університету.

Відповідність між прийнятими в Університеті шкалами оцінки

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

4.4 Особливі підходи до визнання результатів навчання

Результати неформальної або інформальної освіти можуть бути визнані в рамках оцінювання окремих індивідуальних завдань (практичних робіт) за узгодженням з викладачем.

Результати участі у науковій роботі (статті, тези виступів, конкурсні наукові роботи тощо) можуть бути визнані в рамках оцінювання окремих індивідуальних завдань (практичних робіт) за узгодженням з викладачем.

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базові

1. Безкровний М. Ф., Кропивко М. Ф., Палеха Ю. І., Іщенко Т. Д. *Управлінський консалтинг : підручник*. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 336 с.
2. Марченко О. С. *Бізнес-консалтинг: навчально-методичний : посібник*. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 134 с.
3. *Навчальний посібник до вивчення дисципліни «Управлінський консалтинг» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент і бізнес-адміністрування» освітньо-кваліфікаційного ступеню магістр / уклад.: Л. Є. Довгань, І. П. Малик, Н. В. Семенченко, І. М. Крейдич*. Київ : НТУУ «КПІ», 2017. 198 с.
4. *Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / уклад.: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко*. Суми : Сумський державний університет, 2020. 175 с.

Додаткові:

1. Попова Н. В., Гурова К. Д. *Управлінський консалтинг : навчальний посібник*. 2-ге вид. Харків : Вид. «ВДЕЛЕ», 2016. 306 с.
2. Гонтарева І. В. *Консалтингові послуги в сфері підприємництва*. Харків : Вид. ХНЕУ, 2016. 136 с.
3. *Консалтингове забезпечення управлінських економіко-екологічних рішень на регіональному рівні : монографія / за заг. ред. А. І. Ковальова*. Одеса : ФОП Гуляєва В. М., 2017. 190 с.
4. Золотарьова О. В., Лебедева В. К. *Соціальна відповідальність : конспект лекцій*. Дніпро : НМетАУ, 2018. 175 с.
5. Азюковський О. О., Голінько В. І., Чеберячко С. І., Яворська О. О. *Освіта 4.0. Охорона праці*. 2021. №9. С. 32 – 36.
6. Чеберячко С. І., Лаврен О. В., Яворська О. О., Лісовенко В. В. *Роботи також небезпечні. Охорона праці*. 2021. №8. С. 26 – 29.
7. Чеберячко С. І. *COVID-19: Нові ризики та нові можливості. Охорона праці*. 2022. №1. С. 14 – 17.
8. Чеберячко С. І., Дерюгін О. В. *Метод функціонального резонансного аналізу FRAM та аналіз безпечності системи управління перевезеннями пасажирів. Охорона праці*. 2022. №2(332). С. 15-25.

Web-ресурси

1. *Втома на роботі і безпека праці : Профспілка працівників освіти і науки України : веб-сайт*. URL: <https://pon.org.ua/novyny/6053-vtoma-na-robot-bezpeka-prac.html> (дата звернення: 15.09.2024).
2. *Психічне здоров'я на робочому місці. Аналітична записка : International Labour Organization : веб-сайт*. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_865200.pdf (дата звернення: 15.09.2024).

-
3. Business Analysis & Process Management : Coursera : веб-сайт. URL: <https://www.coursera.org/projects/business-analysis-process-management> (дата звернення: 15.09.2024).
 4. Elevate your career in engineering and tech: Coursera : веб-сайт. URL: <https://www.coursera.org/learn/the-science-of-well-being> (дата звернення: 15.09.2024).
 5. Kortext : веб-сайт. URL: <https://kortext.com/> (дата звернення: 15.09.2024).
 6. Research4life : веб-сайт. URL: <https://portal.research4life.org/> (дата звернення: 15.09.2024).
 7. Інституційний репозитарій ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» : веб-сайт. URL: <https://dspace.mipolytech.education/home> (дата звернення: 15.09.2024).
 8. Центральна державна науково-технічна бібліотека гірничо-металургійного комплексу України : веб-сайт. URL: <http://cgntb.dp.ua/> (дата звернення: 15.09.2024).

6. АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член студентської спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

- Шахрайство та плагіат заборонені.
- Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс. зарахованих на курс для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.
- Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.
- Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення, на коректність змісту та мови.
- Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

<https://metinvest.university/page/1201>